UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Calepinus Ad librum

Calepino, Ambrogio

Venetijs, 1509

A ante Q

urn:nbn:de:hbz:466:1-97861

Visual Library

ſcribit.Hel.Uñ apprime ſignificat imprimis egregie valde Teren.in an. Jd arbitror in vita apprime vtile eſſe.

Approbus pe.cor.valde ꝓbus.Hel.Et in vſu eſt Ceciliȷ poete comici hierocles hoſpes eſt mihi adoleſcens approbus.

Apicꝰ pe.ꝓ.locꝰ ſoli expoſitꝰ q̃ſi ſine frigore:a greco φρικη qđ horrorẽ ſigt. Uñ ẽt putaṫ aphrica dici.Uar.aprica ſit terra vbi ſeras violã ⁊ hortos facias ꝙ ea ſole nutricaṫ:ſ; φ aſpirata ꝯuertiṫ ĩ π ſuã tenuẽ.Apricus hõ ⁊ aprica auis que ſola gaudet.Uirg. Et apricis ſtatio gratiſſima mergis.

Apricari eſt in aprico loco eſſe:vel aeris amenitate vti vel caleſcere.Uar.in miniſterijs . Licet videre multos quottidie hyeme in ſole apricari.Ply.lib.xxxvj.De columbis.Apricantur aliẽ ſcalpentes ſeſe.Ci.in Cato.Ubi eni; poteſt illa etas aut caleſcere vel apricatione meliꝰ vel igni aut viciſſim vmbris aquiſue refrigerari ſalubrius.

Aprilis mẽſis dictus ẽ q̃ſi aperilis ꝙ terrã aperiat q; verna tẽperie plãtarũ germina aperiaṫ.Uel đr aprilis q̃ſi amphrilis ab αφρος ſpuma cũ ex maris ſpuma nata ſit venus.

Aproſopos pe.ꝓ.latine imperſonalis diciṫ το προσωπον perſona grece appellatur.

Apſorus inſula in mari adriatico adiacens liburnie in qua ciuitas eodem nomine vt Ptol.lib.j.ſcribit.

Apſis idis.curuatura rote teſtudo.Uide in dictione abſis.

Aptus.a.um.ſicut li.iiij.cõ.docet Aug.đr qđ ad aliq̃d accõmodatũ eſt.Perſiꝰ. Non ego cũ ſcribo ſi forte q̃d aptiꝰ exit. Interdũ aptũ đr neceſſariũ.Ci.li.iij.de fi.Jtaq; nã ſumus apti ad totius ꝯſilia ciuitatis.Jnterdũ elegãs:vt apud eũdẽ li.ij. de ora.Jta porro vbis eſt aptus ⁊ p̃ſſus:vt neſcias vtrũ res oratione:an verba ſententijs illuſtrenṫ.Et de offi.Ut eni; pulchrytudo corporis apta cõpoſitione mẽbroꝝ mouet oculos.Jnterdũ ꝯnexũ.Uir.li.iij.Geor.Jpſos e torq̃bꝰ aptos iũge pares Jnterdũ adeptũ.Uar.Ea oĩbus oſtẽdat que bella aptus eſt.Huius compoſitũ ⁊ ꝯtrariũ eſt ineptus.

Apto.as.ꝯueniẽter aliq̃d rei alicui iũgo ſeu accõmodo.Et conſtruiṫ cũ datiuo vel actõ mediãte ad.Ci.li.j.phil.Cuiꝰ deniq; fortune ſtudia tam laudi ⁊ gratulatiõi tue ſe nõ aptarit: Amb.Jta ad mẽſurã corpuſculi eiꝰ aptauerat ĩdumẽtũ ⁊ tã nimio fulgore ꝯſpicuũ.vt nullus dubitaret hoc niſi manibꝰ angelicis preparatum.Huiꝰ ꝯpoſita ſunt adapto ⁊ coapto.

Aptotũ pe.ꝓ.đr ſine caſu ab α ſine και πτωσις caſus απο του πιπτω.μ.πεσου μαι πεπτωκα.

Apulia.italie regio mari hadriatico ꝯterminã ĩter dauniã ⁊ calabriã q̃ ⁊ iapygia ab iapyge dedali filio q̃ eã regionẽ tenuit vſq; ad dauniã dicta ẽ huiꝰ noĩs p̃ma cor.licet. Appulus illam ꝓducat ⁊ ob id p duplex.pp.ſcribiṫ.Apulia per ſimplex Et ſcđa ĩ Appulus ſit correpta in apulia ꝓducta.Juue. Uẽdit agros ſ; maiores apulia vendit.Luc.lib.v. Appulus hadriacas exit garganus in vndas.Hora.tñ produxit ſecundã Sed prius appulis iungetur caprea lupis.

Apud ꝓpoſitio eſt q̃ nunq̃ cõpoſita reperiṫ appoſita vocauſalibus:q̃nq; locũ denotat:vt apud Mantuã hec ſcripſi. Qñ pſonã:vt apud regẽ.Qñq; loci ⁊ pſone ꝯiunctionẽ:vt cenaui apud Põpeiũ.S; cũ ad perſonã referṫ plerũq; familiaritatẽ ſigt nõ dñium:vt fui apđ te.i.tecũ vel domi tue.Melius tñ loci ſeruit:vt apud forũ te vidi.Poniṫ interdũ ꝓ Jn Terẽ.in an.Apud forũ mõ ibo.Penes võ ⁊ poteſtatẽ ⁊ pſonam ⁊ dñium.Ouid.li.j.faſt.Me penes eſt vnũ vaſti cuſtodia mũdi.Qñq; etiã ſine dñio:vt fides penes auctores eſt.i. apud.Relatũ ad perſonã ẽt interdũ denotat vituperationẽ. Culpe videaṫ penes p̃re;.Jnterdũ laudẽ.Ci. Penes quos laus adhuc fuit.Jnterdũ cõmodum ⁊ incõmodũ.Liui. Penes eoſdẽ pericula belli penes quos p̃mia eẽnt . Seruit etiã loco.Ci.ad heren.Jta petulãs eſt atq; acer vt ne ad ſolariũ quidẽ vt mihi videṫ ſ; penes ſcenã ⁊ in eiuſmodi exercitatus ſis locis.i.apud ſcenã.Dicimus ẽt penes te eſt laus mea q̃ſi in manu tua arbitrium vite mee penes te eſt.

Apyrena aliȷ apyrina mala dicunṫ punica:ſiue granata ꝓprie dulcia.Sene.ad Lucil.Sic ĩperturbatus ſapiẽs đr quo mõ apyrena dicunṫ nõ q̃bus nulla duricia eſt granorũ: ſ; q̃bus minor.Dñr aũt granata a granis:punica a regione. Ariſto. tñ in fine libri.ij. meteorologicoꝝ αλλεις τουναντιον της συκ νοτητος αναγκαιον γινεται την εκθλιψιν οιον οι πυρηνες οι εκ των δακτυλων πηδωντες idest ſed ad ꝯtrium inſpiſſationis neceſſarium eſt fieri extruſione queadmodũ ipſe bacce oſſa ceraſorũ ex digitis exilientes:ſed ſunt Ariſt.traductiones mendoſiſſime:forſan tamẽ per quãdã ſimilitudinẽ grana quia ignita pomorũ illorum dicunṫ ⁊ a modo priuat modo auget ſignificatum.

Apyrotus pe.produ.gemma cui ignis non nocet.Diciṫ ⁊ Apyraſta carbunculus ꝙ ignem ſentiat.

A ante Q

Aqua.cõponi videṫ ex a ⁊ q̃.q̃ſi a q̃ vitamꝰ.Eſtq; elementũ qđ ab eq̃litate đr. Nihil eſt enĩ illa dũ q̃eſcit equabilius.

Aquula diminu.Ci.lib.de orato.Que mihi videṫ nõ tam ipſa aquula que deſcribitur q̃; platonis oratione creuiſſe.

Aquagiũ quaſi aque agium.Eſt enim aque ductus.

Aquarius rij.vndecimũ ſignũ zodiaci eſt poſt capricornũ.Hic ferṫ Ganymedes qui pocula dijs miniſtrat per quẽ Januariũ intelligimus.xv.kal.Febru.incipit exoriri.Hunc Juppiter eius pulchrytudine captus ab aquila in celum raptũ miniſtrum ſuum feciſſe exiſtimatur.

Aquarius.a.um.qđ ad aquã ptinet: vt coſ aquaria res aq̃ria. Gel.Re aquaria defectos.Ply.lib.xxxiiij.Quippe cũ in exacuendo oleares cotes ⁊ aquarie differant oleo delicatior et fiat acies.Aquarius ſulcus qui aquã educit.Col.lib.ij.Crebroſq; ſulcos aquarios quos ⁊ nõnulli elicies vocant.

Aquarium ſiue aquarioluz locus in quem ſordida aqua iactatur:qui ⁊ lauatrina a lauando appellatur.

Aqueus.a.um.quod ex aqua eſt:vt color aqueus.

Aquatus.a.um.aqua infuſum:vt aquatũ vinũ.Hier. Uinum ſi aquatius bibitur calix frangitur : menſa ſubuertitur.

Aquaticus.a.um.qđ in aqua degit : ſicut terreſtris qui in terra viuit.Ply.terreſtres ⁊ aquatici piſces.

Aquatilis pe.cor.idem qđ aquaticus.Aug.lib.viij.ci.dei.Qui tamẽ longe preponitur animalibus aquatilibus cum ipſas aquas terris preponat Plato.

Aqualis gñis maſ.genus vaſis ad aquã tenẽda; qđ ⁊ matula đr.Plau.Date iſti ſellam vt ſedeat:⁊ aqualim cum aqua.

Aqualicus pe.cor.aluus vbi ſordes defluunt.Apicius Reples aqualicũ ſicut laxamentũ habet ne diſſiliat in coctura.

Aqualiculus diminutiuũ ẽ ab aq̃licus:⁊ vas vocaṫ ĩ quo porci ſorbent per tranſlationẽ pro vẽtre ſiue aluo ſumiṫ tã occulta q̃; apparente in q̃ ſordes fluunt de hoĩe đr . Perſius. Nugaris cũ tibi calue pinguis aq̃liculus ꝓpenſo ſeſquipede extet.Hier.Alius tumet aqualiculo mortẽ parturit : alius elinguis ⁊ mutus. Jdẽ. Protenſus eſt aqualiculus inſurgũt humeri:turget guttur . Dicitur ⁊ aqualicus.

Aquilex penul.cor.qui aquam colligit.Uar. At hoc pacto vtilior te thuſcus aquilex.

Aquilegiũ.aque collectio.Plau.Si pluet:aq̃legio me iuuabo

Aqueliciũ: đr cum aqua pluuialis remedijs quibuſdã diciṫ.

Aq̃leia vrbs carnoꝝ metropolis iuxta quã defluit Timauus a legẽdis aq̃s dicta.Mar.Et tu ledeo felix aq̃leia timauo. Ply.Aquileiã collocat in decima regiõe Jtalie . Fuit aute; romanoꝝ colonia.xij.M.paſſibus a mari ſita. Ad eã flumine aduerſo onerarijs nauigaṫ nauibus per natiſonẽ fluuiũ Ex hac orti ſunt Chromatius ad quẽ Hiero.ſepe ſcripſit et Rufinus grece latineq; eruditus qui Joſephũ ꝯuertit in latinũ cuius originalis eſt Mediolani in ſancti Ambroſij fano longobardis characteribus carioſiſſimus.

Aq̃tania regio ⁊ tertia gallie pars:ab obliq̃s aq̃s ligeris . Hec a Circio oceanũ h; q̃ aq̃taticꝰ ſinus đr.Ab occaſu hiſpaniã A ſeptentrionẽ lugdunẽſem ꝓuinciã. Jn ea lugdunũ ⁊ burdigala ciuitates.Hinc aq̃tanus.a.um. Uñ Aquitani ppl̃i.

Aq̃minaria dñr oĩa vaſa deferẽdis aq̃s deputata.Aquo.as.⁊ aquoraris:aquã haurio:ſiue aquã fero.Curtius.Cũ miles aquatu profectus eſſet.Uirg.ſub menibus vrbis aquantur

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Aquoſus.a.um.qđ copiā aquę hꝫ:vt hyems aquoſa.Col.li.iij
de ficis.Locis inquit frigidus ꝛ autūni tempoꝛibus aquoſi
pꝛęcoques ſerito.Huius contrariū eſt inaquoſus.
Aquę.arum vꝛbs gallię ciſalpinę iuxta quam ſunt aquę calli-
dę quę ęgros curare ſolent.
Aqua ītercus aquę ītercutis:hydropū moꝛbus q̄ſi aqua inter
cutē.Ci.li.iij.offi.Si q̄s medicamentū cuipiam dederit ad
aquā intercutē.Nam intercus đꝛ aqua quā gręci hydropa
vocant vt ait Priſ.Aq̄ enim intercutem male habet aucto-
re Celſo qui moꝛbus acutus eſt.Ply.hunc moꝛbum aquę
ſubtercutem fuſę nominat.
Aq̄lus coloꝛ fuſcus ꝛ ſubniger ab aq̄.Nā cū antiq̄ duos oīno
nāles coloꝛes noſcēt albū.ſ.ꝛ nigrū interuenerit āt is quoq̃
q̄ ita neutriſilis eſſet:vt tn̄ ab vtroq̃ ꝓpꝛietatē trahat potiſ
ſimū ab aqua eum noīauerunt cuius incertus eſt coloꝛ.
Aquilius cognomen factum a coloꝛe:ſubnigro.
Aq̄la.auis ab aquę coloꝛe:ſiue ab acute vidēdo dicta.Ferunt
cū ſenuerit aquila grauanť pēnę ꝛ ipſius oculi quęritq̃ fon
tem ꝛ erigit pēnas colligit in ſe coloꝛans ꝛ ſic oculi eius ſa-
nanť ꝛ in fontem ſe ter mergit ꝛ ita iuuentutē redit.
Aq̄liferi dicti ſūt ſigniferi in romana militia ab aquila quā ro
manis legionibꝰ Marius in ſcđo ꝯſulatu ſuo ꝓpꝛie dicauit
Habuerunt ꝛ romani q̄ttuoꝛ alia ſigna:videlꝫ lupos mino-
tauros:ęquos:apꝛos q̄ ſingulos oꝛdines an̄ ibant.Scribit
Uege.Pꝛimū ſignū totius legiōis eē aquilā quā aquilifer
poꝛtat.Idem dꝛaconnarios appellat ſigniferos a dꝛaconi-
bus qui per ſingulas coboꝛtes ferebanť ad pꝛęlium.
Aq̄lo pe.coꝛ.vētus dictꝰ a vehemētiſſimo volatu īſtar aquilę.
Hic boꝛeas gręce đꝛ ſiccus ꝛ frigidus.De quo Ouid.lib.vj.
met.Apta mihi vis ē q̄ triſtia nubila pello.Et freta ꝯcutio:
nodoſaq̃ roboꝛa verto.Induroq̃ niues ꝛ terras grandine
pulſo.Idē ego cū fratres cęlo ſum nactus aperto nam mihi
cāpus is ē tāto molimine luctoꝛ:vt mediꝰ nr̄is ꝯcurſibꝰ inſo
net ęthe.Exiliātq̃ cauis eliſi nubibꝰ ignes Idē ego cur ſubij
ꝯuexa foꝛamīa terrę.Suppoſuiq̃ feroꝛ imis mea terga ca-
uernis.Sollicito manes totūq̃ tremoꝛibꝰ oꝛbē.Flat ab ęſti
ua ꝛ ſolſtitiali plaga oꝛiētis aq̄lones ēt dn̄r venti q̄ octo fer
me diebus exoꝛtuꝫ caniculę antecedunt:ꝛ ꝑflant diebus.xl.
quos vocant eteſias ꝛ pꝛodromos quaſi pꝛęcurſoꝛes.
Aquifolia arboꝛ ex gn̄e ilicis:quā gręci ſimilacem vocant.

A ante R

Ara q̄ſtanſa vt Uarroni placet dicta ē.Uaſa eni erāt q̄ tripo-
des dicebanť:ꝙ eēt neceſſariū a ſacrificātibꝰ teneri:anſis āt
teneri vaſa ſolere manifeſtū eſt.Qm̄ ergo q̄ īmolabant non
mō deos voce ꝑcabanť:ſꝫ etiā manibus aras appꝛendebāt:
pꝛimo anſę dictę:deīde cōmutatione lr̄aꝝ arę vocari cępte.
Hinc Uirg.Talibꝰ oꝛantē dictis araſq̃ tenentē.Sūt q̄ aras
ab ardēdo deriuent ꝙ in his victimę adolereť.Alij ab αρα
μαι v̄bo gręco qđ ē oꝛo.Et αρα oꝛatio đꝛ ꝙ in ſacrificādo
oꝛeť.Et hꝫ pꝛimā ꝓd.Eſt ēt ara ciuitas arabię regia:necnō
ꝛ īſula arabię adiacēs vt ſcribit Ptol.Hara.v̄o cū.h.hꝫ pꝛi-
mā coꝛ.ꝛ ſigt̄ poꝛcoꝝ ſeu auiū ſtabulū.Oui.Tertius īmūdę
cura fidelis harę.Quidā ēt aiunt harā ſignificare auē quā-
dam anguralē.Un̄ deducanť hariolus:harioloꝛ:haruſpex:
haruſpicium:haruſpicina:ꝛ haringa.
Arachoſia:regio maioꝛ| aſię:ī q̄ alexādria ꝛ arachotꝰ ciuitates
Arabia regio īter Iudęā ꝛ ęgyptū:ab arabo apollinis ex baby
lone filio Soli.arabiā īterpꝛętať ſacrā.Eſt autē triplex ara
bia ſm̄ Ply.li.ij.Una fęlix.Altera petrea.Alia deſerta.Qui
dā arabiā panchaiā ꝛ ſabęoꝝ gentē eandē eē exiſtimāt in q̄
thus naſciť.Uirg.Solis eſt thurea virga ſabęis.Idē.To-
taq̃ thuriferis pāchaia pinguis arenis.In ea mons ſyna q̄
ꝛ Oꝛeb ī quo moyſes legē accepit.In ea phęnix auis naſciť
ꝛ ſardonix gēma.Ab arabia fiūt adiectiua arabs arabiꝰ ara
bus arabicus ꝑ eo qđ ē ex arabia.Uirg.lib.vij.Hyrcaniſue
arabiſue parant.Pꝛoper.Nec ſi qua arabio lucet bomby-
ce puella.Et alibi ꝛ domus in tectis te tremit arabię vbi vi-
detur ꝙ debeat ſcribi ꝑ geminum.

Arabarches:arabū pꝛinceps:vel ex pꝛimis arabię ſicut libyar
ches libyę pꝛinceps.Iuue.Atq̃ triumphales inter quas au
ſus habere neſcio quis titulos ęgyptius atq̃ arabarches.
Arachne nomē mulieris lydę q̄ de lanificio auſa ē cū pallade
certare:ſꝫ victrix dea arachnē ꝑcuſſam radio in araneā cō-
mutauit.Hoc a poetis fictū eſt conſtant enim auctoꝛe Ply.
Arachnen linū ꝛ rętia inueniſſe cuiꝰ filius cloſter fuſos in la
nificio inuenit.Hoc ēt noīe vt ſcribit.Liui.dicta eſt ciuitas
theſſalię:cur aūt dicať ꝛ quid ſit magnis rōnibus nixiq̃ re-
rum ꝓpꝛietatibus accōmodauerūt denoīationes non autēꝫ
ad placitū.Un̄ Suidas ita ſcribit αραχνει ομ νη μα και
μιτος ο λεπτοτατος και αραχνιθη λυκος του φα
σμα αραχνης δε αρσενικως το ζωυφι ομ παρα το
αραι α ιχνη εχειν.
Araneus maſ.gn̄e aīal.Aranea fę.retia quę araneus facit.Ca
tullus.Furis quo neq̃ ſeruus eſt:neq̃ arca:nec cimex:neq̃
araneus neq̃ ignis.Ouid.lib.iiij.met.Stamina nō ſūmo q̄
pendet aranea tigno.Reperiť q̄nq̃ tn̄ aranea ꝑ aīali.Uirg.
li.v.geo.Laxos in foꝛibus ſuſpēdet aranea caſſes.Et Ouid.
lib.vj.me.Stamē ꝛ antiquas exercet aranea telas:hic ꝛ ara
gne vel arachne đꝛ:ab αραω qđ eſt cōpono apto ꝯgruo vł
vt ſupꝛa.multa ſunt aūt araneoꝝ genera oēſq̃ gręco voca
bulo ſꝫ apud latinos vſitato phalangia dicunť.Unū eſt ge-
nus foꝛmicę ſilē ſed mł'to maius ruffo capite reliqua coꝛpo
ris nigra albis guttis reſperſum viuit maxime circa furnos
ꝛ molas.Scđm phalangij genus ludū vocant.Tertiū lanu
ginoſum capitę magno quo diſſecto inueniunť duo verni-
culi qui ꝯceptū impedire dicunť alligati mulieribus in pel-
le ceruina ante ſolis oꝛtū:ꝓpterea atotius diciť.Gręci ατο
κιον παρα το τικτω τεξομαι ετεκον vocant oē medi
camentū quod ſterilitatē inducit.Alia ſunt etiā araneoꝝ de
q̄bus apud Sepontinū abunde tractatur.
Aranęolus cū accentu in antepe.diminutiuūꝫ eſt ab araneus.
Uirg.de culice.Atqꝫ vt aranęoli tenuē foꝛmauimus oꝛſum
Araris pe.coꝛ.ꝛ per apocopen.Arar.fluuius gallię narbonen
ſis per fines heduoꝛum ꝛ ſequanoꝛuꝫ in rhodanum fluens
Luc.lib.vj.Rhodanūqꝫ fluentem pꝛęcipitauit arar.
Ararus pe.coꝛ.ſcytharum fluuius.
Araxis armenię fluuiꝰ.Luc.li.vij.Armeniūqꝫ bibit romanus
araxē hic ab eodē monte quo eupbꝛates deſcendit:q̄ plane
mons a Strabone abon ſiue abam a.Plynio agam vocať.
Armeniam ꝛ atropatiam diſterminat.
Araxum vt inquit Ply.pꝛomontoꝛiū eſt peloponneſſi.
Aracynthus:mons ętolię mineruę ſacer:vt teſtis eſt Ply.vel
vt Martianus acarnanię.
Aratrum.penul.pꝛodu.dictum ab eo ꝙ eruat terram.Sed et
gręci αρατρον dicunt.
Arabis ſiue arbis fluuius eſſe videť qui apud Ply.lib.ij.Sar
bis ſcribitur qui ab arianis montibus per dꝛāgas ꝛ gedro-
ſios in oceanum defluit.
Arbeę ciuitas iudeę ſic dicta:quia ibi tres patriarchę ſepulti
fuere ꝛ quartus adam.
Arbiter pe.coꝛ.Iudex non a lege ſꝫ ab his qui litigant electus
qui totius rei hꝫ poteſtatē:dictus ab arbitrando.i.exiſtimā
do.Eius officiū eſt exiſtimare non ꝓut iuris ſit:ſed ꝓut ip̄e
ęquū eſſe exiſtimet.Iudex v̄o ex officio dictus eſt.Aliq̄n ar
biter đꝛ ſpeculatoꝛ.Plau.in aul.Hic ego ꝛ huc ꝛ illuc pote-
ro q̄d agāt arbitrarier.Et ī gn̄.Accidit āt vt Ioſeph operis
quidpiā abſqꝫ arbitris faceret.Diciť ꝛ arbitra.Amb.lib.j.
offi.Conſciā quę innocentiū ꝛ flagitioſoꝝ merita diſcernit
vera atqꝫ incoꝛrupta pęnarum ꝑmioꝛūqꝫ arbitra.
Arbitrū ſn̄ia eſt q̄ ab arbitro ſtatuitur.Interdū đꝛ poteſtas ar
bitro data.Un̄ arbitriū ſuſcepiſſe đꝛ q̄ iudicis ſuſcepit.In-
terdum opinio vt oīa pꝛo meo arbitrio facio.i.vt mihi vi-
detur:ꝛ vt opinoꝛ faciendum.Quidaꝫ arbitramentū pꝛo ar
bitrio vſurpant hoc eſt pꝛo arbitri ſn̄ia.
Arbitrariū đꝛ cum adhuc res apud arbitriuꝫ agitur:vel cum
in poteſtate arbitri ſeu iudicis eſt pꝛo arbitrio.i.pꝛo opinio
ne ſua iudicare.Unde arbitraria pęna đꝛ quę non lege ſta-

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN